

İzmir İli, Basmane Ve Kadifekale Aksı Bölgesinin Doğal ve Kültürel Miras Envanteri ve Kültür Rotası

Kentsel Dönüşüm Ana Bilim Dalı

Dönem Projesi

Pınar İNAN

Y220216042

Proje Danışmanı: Doç. Dr. Ayşe Kalaycı Önaç

Haziran 2024

İzmir İli, Basmane ve Kadifekale Bölgesinin Doğal Ve Kültürel Potansiyelleri

ÖZ

Tarih boyunca kentler farklı yaşam ve inanca sahip toplulukların birlikte yaşadıkları süre içinde ortak değerler üreten alanlar olmuştur. Bu durum kentlerin tarihi olgularını özelliklerini değişime uğratmıştır. İzmir eski adıyla **Smyrna** bu durumdan etkilenen kentlerden biridir. Konumu nedeniyle mültecilerin yoğun yerleşim alanı seçmesi yaşam biçimlerini kolaylaştıran özelliklerinde dolayı Basmane -Kadifekale aksı dış göçlerden en çok etkilenen bölge olmuştur. Benim bu projedeki amacım yüzyıllardır farklı kavimlere ev sahipliği yapmış olan Basmane ve Kadifekale aksı üzerindeki Tarihi ve Kültürel Yapıların analizini yapmak. Yapıları açıklamak.

Anahtar Sözcükler: Tarihi Kültürel Yapılar , Smyrna, Kadifekale -Basmene

Abstract

Throughout history, cities have been areas that produce common values when communities with different lifestyles and beliefs live together. This has changed the historical facts and characteristics of the cities. Izmir, formerly known as Smyrna, is one of the cities affected by this situation. Refugees choose a dense settlement area due to its location due to its features that facilitate their lifestyles. Basmane - Kadifekale axis has been the region most affected by external migrations. My aim in this project is to analyze the Historical and Cultural Buildings on the Basmane and Kadifekale axis, which have hosted different tribes for centuries. To explain the structures.

Keywords:

Historical Cultural Buildings Smyrna, Kadifekale -Basmene

Proje alışmamda her zaman yanımnda olan anneme ve babama ok teşekkür ederim .

Teşekkür

Proje alışmasına katkılarından dolayı Ayşe Kalaycı Öna ' a teşekkür ederim.

İçindekiler

Öz	i
Abstract	ii
Teşekkür	iv
1 Giriş	
1.)Kadifekale ve Basmanenin İzmir in Tarihindeki yeri	7
1.1.)Kadifekale ve Basmane Aksı Tarih Boyunca Neden Göçlere Ev Sahipliği Yaptı	8
1.1.1) Coğrafi ve Stratejik Konum	9
1.1.2) Ekonomik Faktörler	9
1.1.3) Savunma ve Güvenlik	9
1.1.4) Kültürel ve Sosyal Faktörler	10
1.1.5) Tarihsel Süreklilik ve Altyapı	10

2) Kadifekale	11
2.1 Kadifekle ve Basanenin Geçmişten Günümüze Oluşumu ve Değişimi	11
2.2 Kadifekale Geçmişten Günümüze	12
2.3 Basmane Geçmişten Günümüze	13
3 Agora.....	16
3.1 Agora Geçmişten Günümüze	16
4) Bazilika Tarihi ve Özellikleri	18
4.1) Bazilika	18
5) Altınpark Arkeoloji Alanı.....	22
6) Aya Vukalos Klisesi.....	24
6.1) Aya Vukalos Klisesi ve Çevresi	24
6.2) Tarihi Bağlam ve Mimari Özellikler	24
6.3) Kültürel ve Sosyal Önemi	24
6.4) Konum ve Restorasyon Çalışması	25
6.5) Sonuç	25
7) Kaynakçalar.....	27

Bölüm 1

Giriş

1.)Kadifekale ve Basmanenin İzmir in Tarihindeki yeri

Hellenistik ve Roma Dönemlerinde Batı Anadolu'nun en önemli liman kentlerinden biri olan Smyrna, Geç Antik Çağ ile birlikte, bu dönemdeki pek çok yerleşim gibi kabuk değiştirmeye başlamıştır. Hem Roma İmparatorluğu'nda yaşanan siyasi çalkantılar, idari reformlar ve bunların getirdiği yeni ekonomik ve toplumsal koşullar, hem de yüzyıllardır Roma toplumunun mihenk taşlarından biri olan Pagan inanç sisteminin Hıristiyanlık tarafından sarsılması Anadolu'daki pek çok çağdaşı gibi Smyrna'da da çeşitli değişimleri beraberinde getirir. Bu süreç, kentte sürdürülen arkeolojik kazılarla ortaya çıkarılan bulgular ile her geçen gün daha iyi anlaşılakta, Smyrna halkının bu dönemdeki gelişmelere nasıl refleksler gösterdiği, hem mimari kalıntılar hem de küçük buluntular üzerinden izlenebilmektedir. Bu tablo içerisinde, sosyal alanda yaşanan en önemli dönüşümlerden biri kuşkusuz yukarıda da bahsedildiği gibi Pagan inanç ve düşünce sisteminin yerini Hıristiyanlık inanç ve düşünce sisteminin almasıdır. Smyrna'nın Erken Hıristiyanlık Dönemi ve inanç dünyası içerisindeki yeri ve önemi, hem tarihsel hem de Hıristiyanlık kaynakları tarafından aktarılmaktadır. Bununla birlikte bu dönüşüm kuşkusuz birden bire olmamış, yavaş yavaş Hıristiyanlaşan kent Pagan adetlerinden bir anda vazgeçmemiştir. 2008-2012 yılları arasında, modern İzmir'in Basmane semtindeki Altınpark Arkeolojik Alanı'nda yürütülen kazı çalışmalarında bu süreç ile ilgili çeşitli bilgilere ulaşılmıştır. Bu alanda bulunan pişmiş topraktan yapılmış figürlü bir oinophoros kentin bu süreci ile ilgili önemli veriler sunmaktadır.

İzmir ili, Ege Bölgesi'nin tarihi ve kültürel açıdan zengin bir kentidir. Bu zenginliğin önemli bir parçası, şehirdeki çeşitli tarihî ve kültürel yapılar temsil edilmektedir. İzmir'in Basmane ve Kadifekale bölgeleri, şehrin tarihi ve kültürel dokusunu yansıtan

önemli merkezlerdir. Bu yazıda, Basmane ve Kadifekale'nin tarihî ve kültürel önemleri detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Benim bu araştırmadaki misyonum Kadifekale-Basmane ve Konak bölgesinde kısmen değinerek bu bölgelerdeki Tarihi ve Kültürel Yapı ,sit alanlarını saptayıp açıklayacağım .

Çalışma Alanının Sınırları :

Şekil 1.1

Çalışma alanı sınırları (Google earth)

1.1.)Kadifekale ve Basmane Aksı Tarih Boyunca Neden Göçlere Ev Sahipliği Yaptı

Kadifekale ve Basmane aksı, tarih boyunca göçlere ev sahipliği yapmasının birçok nedenine sahip. Bu nedenler coğrafi, ekonomik, stratejik ve sosyal faktörlerin bir kombinasyonunu içerir.

1.1.1) Coğrafi ve Stratejik Konum

- **Kadifekale:** İzmir şehir merkezine ve kıyıya yakın, yüksek bir tepe üzerinde yer almaktadır. Bu konum, hem savunma açısından hem de deniz yoluyla ulaşım açısından avantajlar sunar. Antik çağlardan itibaren, savunma yapıları olarak kullanılan bu yüksek konum, göçmenlerin ve yerleşimcilerin stratejik nedenlerle tercih ettiği bir nokta olmuştur.
- **Basmane:** İzmir'in ana kara yollarının kesişim noktalarına yakın bir bölgede yer alır. Bu konum, ticaret yollarının merkezinde bulunmasını sağlar ve bölgenin ekonomik olarak cazip hale gelmesine katkıda bulunur. Ticaret yollarının kavşak noktalarında bulunan bölgeler, tarih boyunca hareketli ve çeşitli nüfus akışlarına sahne olmuştur.

1.1.2) Ekonomik Faktörler

- **Ticaret ve Ekonomi:** İzmir, antik çağlardan itibaren önemli bir ticaret merkezi olmuştur. Basmane, bu ticaret yollarının üzerinde ve önemli bir ulaşım noktasıdır. Bu durum, ekonomik fırsatların bol olduğu bir ortam sunar. Ticaretin canlı olduğu bölgeler, iş fırsatları ve ticaretle ilgili diğer ekonomik etkinlikler nedeniyle göçmenlerin ilgisini çekmiştir.
- **Tarım ve Su Kaynakları:** İzmir ve çevresi, verimli topraklara ve su kaynaklarına sahiptir. Bu doğal kaynaklar, tarım faaliyetlerini destekler ve tarım için uygun alanlar sunar. Tarıma dayalı toplumların göç hareketleri, bu tür verimli bölgelerde yerleşme eğilimindedir.

1.1.3). Savunma ve Güvenlik

- **Kadifekale'nin Savunma Avantajları:** Kadifekale'nin yüksek ve savunmalı konumu, tarihi boyunca birçok medeniyetin savunma yapıları olarak

kullanılmıştır. Savunma açısından stratejik bir yer olan Kadifekale, bölgenin güvenliğini sağlamak isteyen yerleşimciler ve göçmenler için cazip bir alan oluşturmuştur.

1.1.4). Kültürel ve Sosyal Faktörler

- **Kültürel Çeşitlilik:** İzmir, tarih boyunca birçok farklı kültür ve medeniyetin buluşma noktası olmuştur. Bu kültürel çeşitlilik, sosyal etkileşimi teşvik eder ve göçmenler için cazip bir yaşam ortamı sunar. Farklı kültürel arka planlara sahip topluluklar, bu bölgelerde birlikte yaşama ve etkileşim kurma fırsatı bulmuşlardır.
- **Sosyal ve Ticari İmkanlar:** İzmir'in tarihi boyunca birçok sosyal ve ticari fırsat sunmuş olması, göçmenlerin ve tüccarların bölgeye yerleşmesini teşvik etmiştir. Ticaret, zanaat ve sosyal etkileşimler için uygun ortamlar, göçmenlerin bu bölgeyi tercih etmelerine neden olmuştur.

1.1.5) Tarihsel Süreklilik ve Altyapı

- **Tarihsel Süreklilik:** İzmir ve çevresi, tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu tarihsel süreklilik, bölgenin altyapısının gelişmiş olmasını sağlamış ve göçmenlerin yerleşmesi için uygun bir zemin oluşturmuştur.
- **Altyapı Gelişimi:** Tarih boyunca bölgenin gelişmiş altyapısı, göçmenlerin bölgeye yerleşmesini kolaylaştırmıştır. Özellikle ticaret yollarının, pazarların ve konaklama yerlerinin varlığı, göçmenlerin yerleşik hayata geçmelerini desteklemiştir.

Kadifekale ve Basmane aksı, bu nedenlerin birleşimiyle tarih boyunca çeşitli göç hareketlerine ev sahipliği yapmıştır. Coğrafi, ekonomik, stratejik, sosyal ve tarihsel faktörler, bu bölgelerin göçler için cazip hale gelmesine katkıda bulunmuştur.

2) Kadifekale

2.1)Kadifekale ve Basmane'nin Geçmişten Günümüze Oluşum Ve Değişimi

2.2)Kadifekalenin geçmişten günümüze;

Kadifekale, İzmir'in en yüksek noktalarından birinde konumlanmış olan antik bir kaledir. Yapının inşası, Roma İmparatorluğu dönemine, yaklaşık olarak M.S. 3. yüzyıla tarihlendirilmektedir. Roma döneminde inşa edilen kale, özellikle Bizans ve Osmanlı dönemlerinde stratejik askeri bir üs olarak kullanılmıştır. Kadifekale'nin stratejik konumu, İzmir Körfezi ve çevresini gözlemleme imkânı sunduğundan, bu yapı askeri ve idari amaçlarla önemli bir rol oynamıştır.

Kale, Roma döneminde askeri savunma amacıyla inşa edilmiş olup, Bizans döneminde ise surlar ve yapılar eklenerek genişletilmiştir. Osmanlı döneminde de kullanılmaya devam eden kale, İzmir'in savunma yapılarının bir parçası olarak işlev görmüştür. Kadifekale, bu yönüyle İzmir'in tarihî sürekliliğinin bir sembolü olmuş ve şehrin tarihî gelişim sürecini yansıtmaktadır.

Bu bölge Milattan önce 300 yıllarında Büyük İskender tarafından kurulan Yeni Symrna Kenti olarak düşünülmelidir .Kent Kadifekale 'nin eteklerinden limana kadar uzanan aşağı kenten oluşmaktaydı .İskender döneminden yeni bir alana kurulan symrna'nın tiyatro stadyum meclis binası kutsal ateşin yandığı bina tapınaklar , agoralar su kemerleri sur duvarlarını bulmak ve ortaya çıkarmak hiç te uzak bir ihtimal değildir .Aşağı kent tepeden denize doğru uzanan yapı adaları geniş ve revaklı caddeleri ile gelişmiş bir kent olarak karşımıza çıkar .Symrna kentinde MS.2. yy Hristiyanlığın kabulüne kadar Helen dünyasının çok tanrılı inancı hakimdir..Son dönemde yapılan çalışmalar kentin iki ayrı limanının olduğu

yönünde bulgular ortaya koymaktadır .(İzmirdeki Levanten Mirası ,Onur İnal
December 2006,

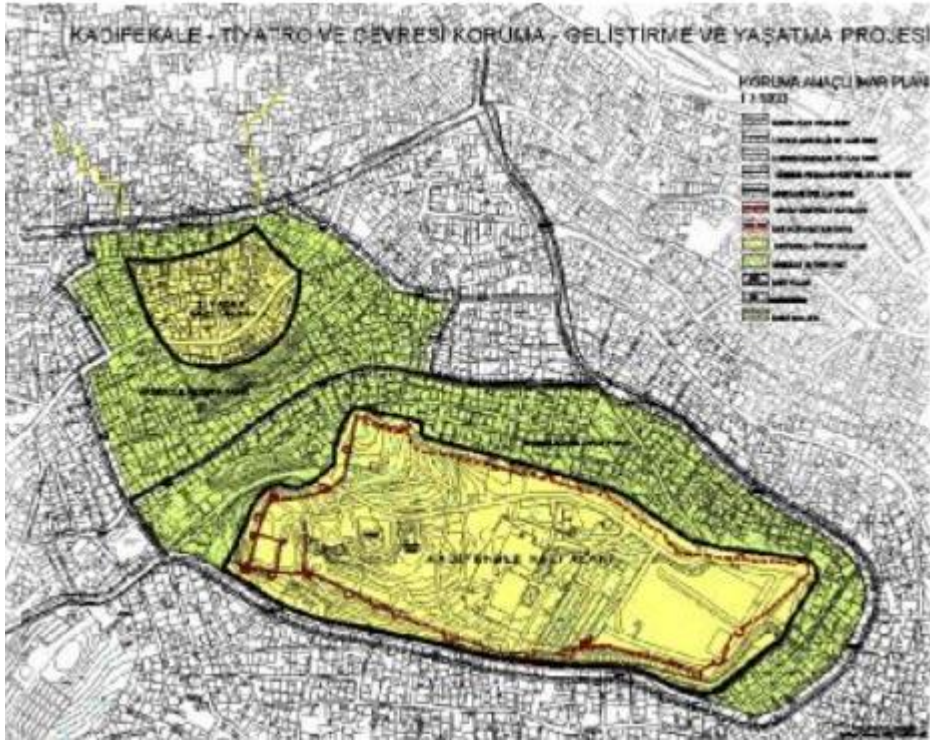
MÖ. 4. yüzyılda kurulan kentte bugüne kadar varlıklarını sürdüren Helen, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait kalıntılar bulunmaktadır. Kadifekale, şehrin güneyinde 186 metre yükseklikteki bir tepe üzerindedir. Bu kale Büyük İskender'in generallerinden "Lysimachos" tarafından yaptırılmıştır. Ve günümüzde de bu döneme ait kalıntılara rastlanmaktadır. Bizans dönemine ait sarnıçlar da bulunmaktadır. Kadifekale'den günümüze yalnızca kalenin batısındaki 5 kulesi ile güneyindeki duvarlarının bir bölümü kalmıştır. Diğer kısımları yıkık haldedir.

Taş ve tuğla kullanılarak inşa edilen kalenin batı ve güney surları ile beş kulesi günümüze ulaşmıştır. Kulelerin yüksekliği 20 ila 35 m arasındadır. Kalede yer alan sarnıç, kırk direklidir ve andezit ana kayanın oyulması ile yapılmıştır. Sarnıcın üst örtüsü dikdörtgen planlı yirmi tane fil ayağın taşıdığı kemerlerden oluşmaktadır. 2.650 m³ su depolama kapasitesi olan sarnıç, 750 m² kapalı alana sahiptir. (^{a b} Oğuz, Mustafa (30 Temmuz 2014). "Kadifekale yeniden hayat buldu". *Hürriyet*. Erişim tarihi: 8 Temmuz 2020),

[^] Başağaç, Özge; Bayram, Göze; Cilasun Kunduracı, Arzu; Alkan, Deniz (2015). "İzmir İli Konak İlçesi 237 Pafta 1625 Ada 2 Parseldeki Kadifekale Surları İçinde Kalan Sarnıç Yapısı Restorasyon Projesi" (PDF). 9 Ağustos 2020 tarihinde kaynağından arşivlendi (PDF). Erişim tarihi: 8 Temmuz 2020

Şekil 2.1.1)Kadifekale Surları

Şekil 2.2.1)Kadifekale Tiyatro ve Çevresi Haritası

2.3.)Basmane Geçmişten Günümüze

Basmane semti ise ,19. yüzyıldan itibaren İzmir'in önemli bir ticaret ve ulaşım merkezi olarak tanınmıştır. Özellikle Osmanlı döneminde, demiryolu ulaşımının gelişmesiyle birlikte Basmane, İzmir'in ticaret hayatında merkezi bir rol üstlenmiştir. Basmane Garı, bu dönemin önemli yapılarından biridir ve demiryolu ağının İzmir'deki ana merkezlerinden biri olarak hizmet vermiştir. Basmane'nin, demiryolu ve ulaşım ağları üzerindeki rolü, şehrin ekonomik ve ticaret ilişkilerini şekillendirmiştir.

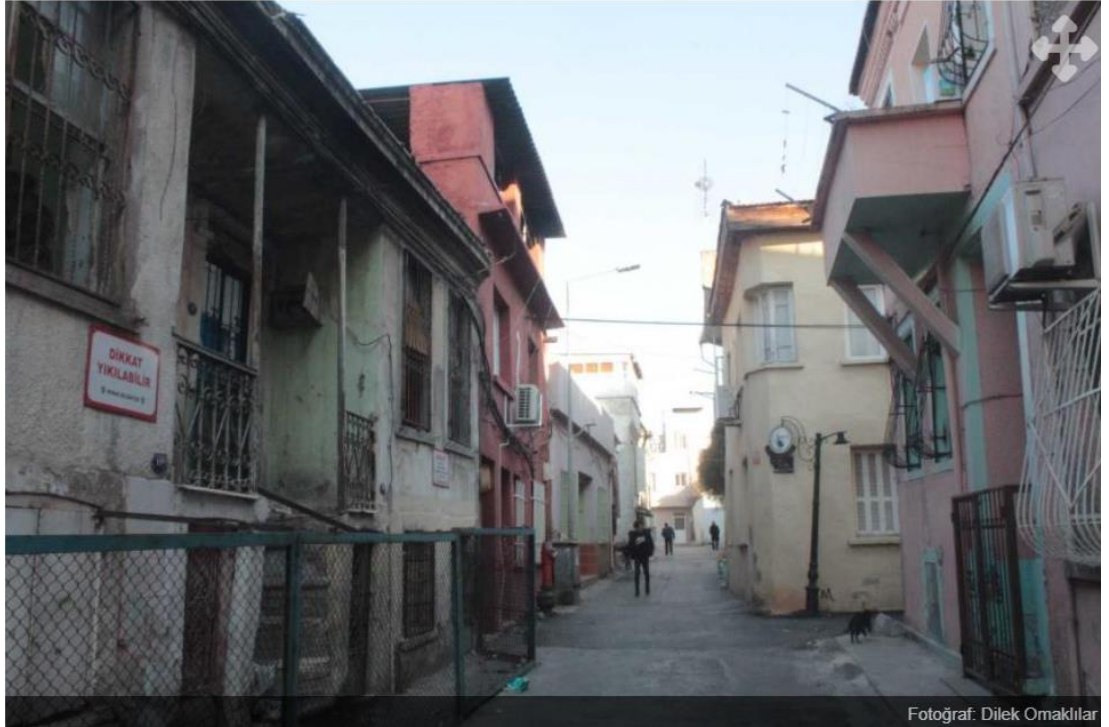
Basmane'nin kültürel yapısı, Osmanlı döneminin ticaret ve sosyal yaşamını yansıtan çeşitli unsurlar içerir. Bölgedeki hanlar ve kervansaraylar, İzmir'in eski ticaret yollarındaki önemini ve bu yollar üzerindeki sosyal etkileşimleri gözler önüne sermektedir..

Şekil 2.3.1) Basmane Garı ve Çevresi

Şekil 2.3.2) Basmene Sokakları

Şekil 2.3.3) Basmene Sokakları

3.) Agora

3.1.)Agora Geçmişten Günümüze

Batı Anadolu'da Roma mimarlığının anıtsal örneklerinden biri olan Smyrna Agora Bazilikası Smyrna Antik Kentinin Agorasında bulunmaktadır. Bir Roma sivil bazilikası olan yapı idari ve ticari fonksiyonlarının yanında aynı zamanda bir prestij yapısıdır. 161 metre uzunluğu, 29 metre genişliği ve 20 metre yüksekliğiyle Smyrna Agorasının hem mimari hem de düşünsel anlamda odağı konumunda olan yapı kendine özgü birçok özellik sergilemektedir. Bir bodrum kat üstünde 3 kat yükselen yapının 4 galerili olan bodrum katı temel olarak bir teras işlevi görmektedir. Agora avlu alanı ile ilişkisi çok kısıtlı olan bodrum kat daha çok Kuzey Cadde ile ilişkidir. Yapının 1. katı 3 neften oluşmaktadır. Yan neflerden daha geniş ve yüksek bırakılmış olan orta nef yapının içinde bir odak noktası oluşturarak dikkati batı taraftaki tribunalis'e yöneltmektedir. Yan nefler üzerinde yer alan 2. katlar hem yapı içindeki kullanım alanını arttırmak hem de agora avlu alanı için bir seyir terası yaratmak için kullanılmıştır. Orta nefi sınırlayan kırmızı renkli sütunlar ve aralarında bulunan kemerler ile iç mekanında görsel bir karşıtlık yaratılan yapı dış görünüşü ile de agoradaki diğer yapılardan ayrılır; orta bölümünde bulunan propylon ile vurgulanan yapı süsleme özellikleri ile de diğer yapılardan ayrı bir şekilde vurgulanmıştır.

Şekil 3.3.1) Agora

Şekil 3.3.2) Agora Surlar

Şekil 3.3.3) Agora Surlar

4.) Bazilika Tarihi ve Özellikleri

4.1).Bazilika

Bazilikalar, birbirinden sütun ya da ayaklarla ayrılmış, orta nefi yüksek yan nefleri dar ve alçak olan dikdörtgen planlı yapılardır. Smyrna Agorası'nda bulunan Bazilika avlunun doğu batı yönünde konumlandırılmıştır. 2002 ve 2003 kazı sezonlarında

tamamıyla açığa çıkan bazilika üç nefli dikdörtgen bir plana sahiptir. Geniş bir orta nef ve daha dar iki yan neften oluşan Bazilika'nın, iki katlı cephe görünümüne sahip bir yapı

olduğu anlaşılmıştır. Tek katının daha fazla olan orta nefe rağmen kuzeyde agoranın ve güneydeki avluya bakanın yan neflerinin iki tarihsel olduğu yerde

Cephe sütunları, stoalarda kullanılan granitten olmasına rağmen, her yıl içteki nefinin iki

yanında, güzel bir görünüm de sunan kırmızı konglomera yarım sütunlar kullanılmıştır.

(Plan 11)Bazilikanın batı ucu, bodrum kat kemerlerinin daha yüksek olmasından da anlaşıldığı üzere, mevcut basamaklı olan yüksek bir zemine sahiptir. Bu alan, çeşitli ticari ve sosyal anlaşmazlıkları çözüme kavuşturulmuş yargıcın oturması için hazırlanmıştır

Zemin Kat

2a) Mahkemeler: zeminin batı ucundaki platform

2b) Orta nef: zemin katın en geniş alan

2c) Yan nefler: zemin katın güney ve kuzey nefleri

2d) Doğu Girişi: şirketin doğu ucunda olası giriş ve hemen başlama alanı

3)İkinci Kat

4)Işıklık

Yapının avluya açılan güney cephesi ile bu cephede bulunan Propilyonve oluşumu içindeki

orta nef cephesi ayrı ele alınmıştır:

5) Güney Cephe

6) Propilon

7) Orta Nef Cephesi

Bazilika zemin kat tabanı, doğu ve batı uçlardaki bazı alanlarda birkaç konglomera yarım sütunun parçası ve zemin kat döşemesi ile korunur, orta kısımlarda ise zaman içerisinde çökmüştür. Korunan kısımlarda kemerli bodrum katının büyük ölçüde, kireçtaşı

düz levhalarla kapatıldığı görülebilmektedir. Agora avlusundan üç basamaklı merdivenle

Ulaşılan zemin kat döşemesi, tonozlarla gösterilen bir bodrum katı üzerine oturmaktadır.

Birinci ve ikinci katı, sağlam olarak ulaşamayan bazilikanın samimi içi 20 m.

Genişliğe, 160 m. uzunluğa ve 3,30 m. yüksekliğe sahip olan ve doğu batı yönlü üç galeriden oluşan bodrum katı açığa çıkarılmıştır. Bazilika bodrum katı mimarisinin de, Agoranın genelinde olduğu gibi, büyük ölçüde, İ.S. 178 yılında olan depremin ardından

Boşıkılmakrasgelehareketlerine zamanAşıklarolduğu

anlaşılmaktadır

87

. Bodrum katın doğu ve batı ucunda çapraz tonoz savaşçı elemanları bulunmaktadır.

Çapraz tonozlar, fil ayaklarına veya beden duvarına oturmaktadır. Orta nefin

Bulunan sütünler bodrum katında bir duvar üzerine, vücutta bulunan sütünler ise büyük ayaklar üzerine oturmaktadır. Orta nefte kullanılan sütünlerin oturduğu yer, bodrum

kattaki fil ayaklarında sonradan oluşan belli olan destek duvarları bulunmaktadır.

Yapının bodrum kat döşemesi doğal taş malzeme ile kaplanmıştır. Zemin kat döşemesinde

ise mermer malzeme kullandık. Mermer Malzeme taş plaklar üzerine oturmaktadı

4.1.1).Bazilika

5) Altınpark Arkeoloji Alanı

Smyrna'nın Geç Antik Çağ peyzajına ait bulgulara ulaşılan alanlarından birisi Basmane semtinde yer alan Altınpark Arkeolojik Alanı'dır (Şek.1 ve 2). Bu alanda Roma İmparatorluk Dönemi'nin başından itibaren sur dışı alanda gelişen ve konut ağırlıklı fonksiyona sahip oldukları tespit edilen yapılaşmaların MS 7. yüzyılda bir yangın sonrasında kullanım dışı kalarak terk edildikleri tespit edilmiştir (Ersoy 2015: 139-141). Nitekim alandan ele geçen sikkeler MS 2. yüzyıldan itibaren görülmeye başlar, MS 3. ve 4. yüzyıllarda yoğunlaşır, ardından giderek azalarak I. Heraklios Dönemi (MS 610-641) ile birlikte sona erer ve daha sonra 10. yüzyıl ile birlikte yeniden ortaya çıkar (Ersoy, Önder, Turan 2014: 103-104). Altınpark'ta ortaya çıkarılan kalıntılar içinde iki konuta ilişkin bazı bilgiler edinmek mümkün olabilmiştir (Ersoy 2011: 1-13; Ersoy 2015: 87) (Şek.2). Her iki konut da şehrin kapılarından biri olan Magnesia Kapısı'ndan çıkan anayolun üzerindedir. Altınpark 1 Nolu konuta anayoldan olasılıkla çift kanatlı büyük bir kapı ile girilmekte, girişi takiben kum taşı plakalarla döşenmiş iki dörtgen mekandan geçilerek bir atriuma ulaşılmaktadır. Bu konutun diğer bölümleri arkeolojik kazı sınırının dışında kaldığından araştırılmamıştır. Hemen bitişiğinde yer alan Altınpark 2 Nolu konutun da benzer bir giriş sistemine sahip olduğu, konutun merkezinde peristilli bir avlu ve çevresinde bir dizi mekanın bulunduğu anlaşılmıştır. Mekanlardan birinin mutfak ve banyo olarak kullanıldığı görülmüştür. Konutların kazılarında çok sayıda pişmiş toprak figürin parçası, günlük kullanıma ait metal kaplar, pişmiş toprak servis ve pişirme kapları ile cam parfüm şişeleri ele geçmiştir

Geç Antik Çağ'da Hıristiyanlığın yayılmasının bir yansımasını Altınpark konutlarında da görmek mümkündür. Nitekim yukarıda sözü edilen objelerin yanı sıra en erkeni MS 4. yüzyılı işaret eden bronz haç ve buhurdanlıklar, pişmiş topraktan ampulla vb objelerin ele geçmiş olması ev sahiplerinin de artık bu inancı paylaşmaya başladıklarını göstermektedir. Altınpark Arkeolojik Alanı'ndaki konutların kullanımı, dönem dönem yapılan onarım ve eklentilerle, sikke buluntularının da işaret ettiği gibi en geç MS 7. yüzyılda büyük bir yangın ile sona ermiştir. Yangının Müslüman Arapların kenti ele geçirmeleri ile ilgili olduğu değerlendirilmektedir. Alanda 10. yüzyıldan sonra yeniden yapılaşmaya gidildiği anlaşılmakla beraber mevcut mimari izlerden bu dönemdeki yapılaşmanın niteliği tam olarak anlaşılamamaktadır. Bununla

birlikte ele geçen dikkate değer miktardaki kemik ağırsaklar, alanın ya bu tip objelerin üretildiği ya da bu objelerin kullanıldığı tekstil atölyelerinin bulunduğu bir sanayi alanına dönüşmüş olabileceğini işaret etmektedir.

Şekil 5.1.1) Altınpark Arkeoloji Alanı

Şekil 5.1.2) Altınpark Arkeoloji Alanı

6.) Aya Vukalos Klisesi

6.1). Aya Vukalos Klisesi ve Çevresi

UNESCO Dünya Mirası Listesine giren yapılar içinde Aya Vuklos Kilisesi, ve çevresi de vardır .Bu bölge Basmane anafartalar caddesinde bulunmaktadır .

Aya Vuklos Kilisesi, Türkiye'nin tarihi ve kültürel zenginlikleri arasında önemli bir yere sahip olup, Bizans dönemi mimarisi açısından değerli bir örnek teşkil etmektedir. Kilise, özellikle erken Bizans dönemi (4.-7. yüzyıl) ve Orta Bizans dönemi (8.-12. yüzyıl) mimarisinin karakteristik özelliklerini yansıtan bir yapıdır. Aya Vuklos, adını "Kutsal Vukolos"tan almış olup, Vukolos'un yaşamı ve mirası, kilisenin tarihi ve kültürel bağlamını önemli ölçüde şekillendirmiştir.

6.2) Tarihi Bağlam ve Mimari Özellikler:

Aya Vuklos Kilisesi, erken Bizans dönemine ait özellikler taşıyan, merkezi planlı bir yapıdır. Kilisenin planı, genellikle haç biçiminde düzenlenmiş olup, merkezde yer alan kubbe, yapının görsel ve yapısal merkezini oluşturur. Bu yapı türü, Bizans mimarisinde, kutsal mekânların hiyerarşik düzenini ve kozmik düzeni simgeler. Kilisenin iç mekânında, dönemine özgü mozaikler ve freskler bulunur, bu da dönemin sanatsal anlayışını ve ikonografik repertuarını gözler önüne serer.

6.3) Kültürel ve Sosyal Önemi:

Aya Vuklos Kilisesi'nin tarihi, sadece mimari açıdan değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal açıdan da önemlidir. Kilise, Bizans döneminde dini ve toplumsal merkez olarak işlev görmüştür. Vukolos'un aziz olarak kabul edilmesi, kilisenin yerel ve bölgesel dini hayatındaki önemini vurgular. Ayrıca, kilisenin çevresindeki sosyal yapı ve yerleşim, Bizans dönemi toplumunun dini pratiklerini, günlük yaşamını ve toplumsal yapısını anlamak açısından kritik bir kaynak oluşturur.

6.4) Koruma ve Restorasyon alışmaları:

Aya Vuklos Kilisesi, zamanla çeşitli tahribatlar ve restorasyon süreçlerine maruz kalmıştır. Kilisenin korunması, hem yapısal bütünlüğün sağlanması hem de tarihî ve kültürel mirasın sürdürülebilirliğinin temin edilmesi açısından önem arz etmektedir. Restorasyon alışmaları, yapının orijinal tasarımının ve estetik değerinin korunmasına yönelik titiz bir yaklaşımla yürütülmelidir. Ayrıca, kilisenin çevresindeki kültürel alanların da koruma altına alınması, bölgenin tarihi bütünlüğünün ve kültürel mirasının devamlılığı açısından büyük önem taşımaktadır.

6.5) Sonuç:

Aya Vuklos Kilisesi, Bizans döneminin mimari ve kültürel özelliklerini yansıtan, tarihî ve sanatsal açıdan büyük bir öneme sahip bir yapıdır. Kilise ve çevresindeki kültürel miraslar, Bizans döneminin dini ve toplumsal yapısını anlamak için değerli bilgiler sunar. Koruma ve restorasyon çalışmaları, bu mirasların geleceğe taşınmasında kritik bir rol oynar. Dolayısıyla, Aya Vuklos Kilisesi'nin korunması ve belgelenmesi, hem yerel hem de uluslararası düzeyde kültürel mirasın yaşatılması açısından önemlidir.

6.1.1) - Aya Vukalos Klisesi

6.1.2) - Aya Vukalos Klisesi

7) Kaynakçalar

1. [https://dergipark.org.tr/GEÇ ANTİK ÇAĞ SMYRNASI'NDAN BİR](https://dergipark.org.tr/GEÇ_ANTİK_ÇAĞ_SMYRNASI'NDAN_BİR_OINOPHOROS)

OINOPHOROS Gözde ŞAKAR1 * – Akın ERSOY 2020

2. AKAR-TANRIVER, D.S., 2015, “Smyrna’dan Metal Eserler”, (Ed.) A. Ersoy, G.

Şakar, Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri, s. 15-28,

İstanbul, Ege Yayınları.

3. HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ BİZANS

SAVUNMA YAPILARI Batuhan Aksekili lisans tezi Ankara, 2019

4. 4. İzmirdeki Levanten Mirası ,Onur İnal December 2006, sayfa 34)

5. Nahum, Henri. (2000). İzmir Yahudileri. Rifat N. Bali (Ed.). (Estreya Seval Vali,

Çev.). İletişim Yayınları, İstanbul.

6. “Smyrna Agorası Çevresindeki Bazı Osmanlı Yapıları Hakkında

Değerlendirmeler”, B. Yolaçan ve Diğerleri (Ed.), Smyrna /İzmir Kazı ve

Araştırmaları II, (ss. 69 84) İzmir, Ege Yayınları.Çalışkan, M., (2015)

7. Smyrna Agora Bazilikası / Smyrna Agora Bazilikası BURAK YOLAÇAN Dokuz

Eylül Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü / Arkeoloji Ana Bilim Dalı / Klasik

Arkeoloji Bilim Dalı 2013

8. Erturan, YP (2010).Smyrna Agorası Batı Stoa Restitüsyon Önerisi,

Dokuz Eylül Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,

Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı, İzmir.

9. Ersoy, A. ve Yılmaz, Ç. (2010).“İzmir Agorası”Kültür ve Turizm

Dergisi (103), İzmir, 47-53

10. Gnc, H. (2008).Smyrna Agorası Bazilika 4.Galeri'de 2007 Yılı

Kazılarında Ele Geçen Mermer Plaka Parçalarının 4. Galerisi

İçeriğindeki Düzeni ve Yerleşimleri,Dokuz Eylül Üniversitesi, Lisans

Tezi. İzmir

11. Nauman-Kantar”İzmirde Roma Devrine Ait İyon Agorasında Yapılan

Hafriyat Hakkında İkinci İhvari Raporu,TTK, Cilt VII, Sayı:26, 1943

12. Ersoy, A. (2009).2007 Yılı Smyrna Antik Kenti Kazısı”KST 30.2,

Ankara, 33-46.

13. Ersoy, A. (2010).Smyrna Agorası, İzmir Kent Kültürü Dergisi,(6)

İzmir.

